

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. Reus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Munera Iudici an donanda.

13. Quando Index licite potest accipere munera iuxta dicta, licite & alij donant. Sed quid, quando licite Index petit, vel accipit? Respondeo, Si ea quis dar, ad redimendam suam vexationem injustam; non peccat. Ita Mol. rom. 1. tract. 88. Sanchez lib. 3. Consil. cap. unico, dub. 3. communiter. Rebell. alique apud Dicastill. loco citato, n. m. 86. Ne sit tamen litigans facilis ad credendum vexationem injustam intercedere, quia omnes ferè litigantes putant, se injustè vexari, cum tamen non ita sit, intercedit tamen, quando imminet periculum clarae injustitiae, vel injustae inaequalitatis, in expediendis negotiis, iis prius expeditis, ob quae munera Index accipit.

14. Hac occasione nota, Iudicum famulos, qui aliquibus propter munera accepta aditum praebent ad Iudicem, aliis inultè exclusis, omnino peccare; sed tamen iisdem propter eandem rationem, dare licebit munera ad redimendam vexationem. Dixi (injustè) nam si, sine alterius praedjudicio, extraordinarium favorem famulus, procuret litiganti, licite, quamvis indecorè, propter hanc causam, aliquid accipit.

15. Nota ea, quae Index, aliive recipiunt ad redimendam vexationem, debere (propter peccatum) omnino restitui, quia, inivitis absolutè Dominis, accipiuntur. Denique Iudicis an alia quando ad sollicitandam causam munera offerre liceat, diximus lib. 5. cap. 1. §. 4 n. 23.

§. II. Reus an licite aperiat occulta, vel falsa crimina Testium.

1. Quæres primò, potèntne reus ad onerandam falsorum Testium auctoritatem, eorum occulta crimina revelare? Respondeo, si alia via non datur, quæ commodè testimonium infirmet, sanè potest, sive sponte, sive compulsus à Iudice, testes illi testati fuerint. Ita Less. lib. 2. cap. 31. num. 1. Quilibet enim jus se tuendi habet, cum iusto moderamine, praesertim eodem genere armorum, quo oppugantur. Quòd si alia via datur, ut item si per manifestationem unius peccati minoris sibi consulere satis possit, manifestaret autem malus, eum peccaturum etiam contra Iustitiam puto; sicuti eodem modo peccare suppositivus illum sup. lib. 6. cap. 4. §. 3. n. 16. qui se corporaliter defendendo, excedit limites necessariae defensionis.

2. Hinc sequitur primò, eum, qui accusatur de crimine, quod iuridicè ab accusatore probari nequit, non solum posse negare crimen, sed etiam dicere accusatorem calumniar, & mentiri. Ita Petr. Navar. lib. 2. cap. 4. num. 3. 48. lege etiam S. Thom. 2. 2. q. 69. art. 1. qui enim accusat de crimine, quod probati non potest, calumniator est, & mentiri praesumitur.

3. Sequitur secundò: Idem esse extra Iudicium, quare si quid aperisti amico tuo ea lege, ut nihil diceret, ipse autem manifestavit alteri cum gravi offensione tua, vel alterius; potes tu negare te id aperuisse. Quilibet enim habet ius tegendi, quantum potest, sua dicta, & facta, unde nascatur offensio. Quòd si amicus patefecit in casu, quo licite poterat; tu illum sine iniuria non posses ut mendacem pronuntiare.

4. Hæc passim in ore sunt omnium; illud singulare est, & difficile: An si alio modo te ab injusto teste tueri nequeas, licite falsa crimina illi possis obicere, quanta sufficiunt ad tuam iustam defensionem: Duo assero, unum mihi satis probabile, alterum satis incertum.

5. Probabile mihi est te, si id facias, non peccare contra Iustitiam, unde nec obligari ad restitutionem. Ita Bannez, Ledesma, Ioan. de la Cruz, allati à de Lugo, tom. 2. de iust. disp. 40. sect. 1. num. 26. Dicastill. late contra quendam innominatum lib. 1. de iust. tract. 2. disp. 11. part. 4. dub. 2. dum. 404. apud Dianam. part. 9. orat. 8. ref. 43. Ratio est, quia, sicuti si ad defendendam tuam vitam contra invadentem, mendacii, & stratage-

nate curares, ut ille in foveam, v. g. caderet, mendacem esses, sed non in iustus; cum quoad Iustitiam, magis te defendendi omnibus viis: ita in casu notato, aggredientem, aufert à quacunque tua actione defensionem necessaria, omnem rationem injustitiae culpa? Et quidem de Lugo ib. sect. 2. n. 25 sic habet: tum est non licere, quin ad minus erit mendacium, quod quam licet. Et post quatuor interiectas lines. Hæc est, crimen testis, erit probandum per testes alios, & debeant iurare, committent peccatum mortale, & sequens eos ad hoc hortari, erit mortale. Hæc ille, qui citat Ioan. de la Cruz, Bannez, Orell. Led. apud Dianam, & aitque, eos docere, non esse mortale ex parte perjurii non verò non esse mortale saltem ex parte perjurii.

7. Video doctrinam hanc: Sed quoniam tota refunditur in mendacium, & periurium, sequitur ratio: Si solum esset mendacium sine iuramento, non esset mortale, quia, quamvis hoc mendacium sit de malo gravi contra proximum, tamen cum iuramentum ad grave; Atque hanc sequelam expressè concedunt Bannez, & Bannez, apud Dian. p. 9. n. 8. ref. 43.

Secundò, etiam accedente iuramento, potest aditum æquivalens tum à me, tum ab iis, quibus est contra innocentiam, & sic vitari periurium, seu mendacium solo posito, Regant communiter Doctores, ipse de Lugo hanc sententiam. Si igitur hoc tollatur, non sicut doctrinam contrarij. Iuramento autem æquivalens in Iudicio, si id illegitimum sit, me licite potest necesse est Castro Palanus cum aliis t. 3. d. 1. de iuram. p. 7. n. 1. ergo etiam in Iudicio, ubi injustus est testis. Vnde igitur alicui posse vitari mortale ab eo, qui in praesenti casu, falso, vel illegitimo testi falsa crimina pingit.

Adhuc tamen incertum id esse pronuntio: Vt quænam enim? si sodomitam oporteret probari esse illum, si excommunicatum, si hæreticum? Sibi testis falsus imputet, respondebit aliquis. Audio: sed adhuc hæreticus? Quæ enim, si sit necesse publicas scripturas tenentibus, possit Notarius publicus ad hoc induci, si Notarius constaret mea innocentia? Quidni? Respondebit, licet non est infidelem esse Reip. sed maxime fidelem, & eiusdem Reip. innocentes sic defenduntur. Verum, si aperitur huiusmodi ostium, quo modo stabunt publica Iudicia? Inventantur, Respondebis, testes veni, sancta requirunt Tribunalia. Dum enim falsi testes quacunque arte repellantur, publica iudicia firmantur potius, non infirmantur. Sed ego iterum audio, quænam adhuc durum audio, libenter modum hunc in alio tempore evolendum refero.

An reo liceat crimen sibi imponere ad evitanda tormenta, dicam inferius, cap. 3. §. 6.

Reus an debeat stare sententia?

8. Quæres secundò, Tenentur reus condemnatus stare sententia Iudicis? Respondeo, si est iusta, tenentur, quia sententia est veluti quædam lex privato imperio, unde condemnatus ad solvenda centum, v. g. debet solvere etiam in conscientia. Si est iniusta, non tenentur, quia non expedit bono publico, ut qui per calumniam, vel falsos testes convictus est obligetur in conscientia, &c. Sed de hac re vide distinctè apud de Lugo, t. 2. de iust. d. 37. sect. 15. n. 185. & de iniusta sententia in materia Beneficiorum vide. Dic. lib. 2. de iust. tract. 1. disp. 11. dub. 2. Nos unum notatu dignum diximus l. c. §. 2. n. 10.

An Reus etiam Religiosus fugere queat à Carcere?

9. Quæres tertio: Reus licite fugit à Carcere? Respondeo cum eodem lib. dub. 4. non solum ante, sed etiam post iustam sententiam licite fugit, si sit periculum demeritionis ad penam mortis, vel mutilationis, vel gravis mali, quia non potest poni præceptum, ut illi maneat.

...com...
...ffringere, & rumpere carcerem; saltem cum
...restituendi tractationis deponum: quod tamen
...non esse in usu putat Lell. lib. 2. c. 31.
...Ratio est, quia, qui potest velle finem, po-
...7. fine. Ratio est, quia, qui potest velle finem, po-
...ponere media, neque id est infero vim publicae
...per hanc enim, prohibetur, ne fiat vis con-
...adversus, & Ministros, quando i se agunt, non ve-
...vinea, & carcerem. Idem puto, si quis sit in
...(& propter paritatem rationis in Tri-
...ob peccatum delicti: in carcere, inquam, atque
...vel perpetuo, vel pro longo tempore, nam pro
...ordinario habet ius Iudex. Lege Dian. part. 2.
...Lell. Malderum, potestne fugere e carcere,
...Quid de Religioso, potestne fugere e carcere,
...ut se suo Superiori mitiori listat: De hoc lege
...lib. 6. in Dec. c. 8. n. 12. striditibus loquentem: sed
...Calto Palae Voro Relig. Obed. d. 4. p. 14. & Suarez
...Relig. tract. 8. lib. 2. c. 10. n. 10. & 11. loquentem
...Granad. tom. 2. tract. 3. d. 13. n. 28. sequentem
...2.2. quast. 69. art. 4. post 5. concl. mitissime quoad
...modum fugiat, non ut vagetur, sed ut ad Su-
...rem, vel Pontificem pro remissione confugiat.
...Denique potestne quis licite adjuvare dictum
...ad fugiendum, & ad carcerem effringendum?
...Certum est Ministros, & Officiales Iustitiae non
...quia ex Officio tenentur custodire. Certum est
...Alios posse consulere Reo, ut fugiat, quia
...licite potest fugere, poterit & consiliorum consule-
...vel sane probabile ex d. Lugo, loco
...4. n. 55 licite dari ipsi instrumentum, ver-
...securum, ut ipse Reus effodiat parietem, vel
...carcerem fugiat, quia ut modò dixi qui
...licite ponit finem, licite ponit & media.

...ergo dubitatur, An alij possint adjuvare
...carceris fractionem, ad quod sic
...Lugo: Omnes negant, posse alios inva-
...parietes, effringendo portas, vel alia si-
...faciendo. Si enim non licet effringere portas, vel effo-
...domus privata, minus licebit domus publicae,
...potestas pateret vim, & offenderetur;
...Reo ipsi propter naturalem ius conservandi se ip-
...non tamen hoc licebit aliis, quibus
...ad sui conservandam. Et paulò
...quis possit Reo secu-
...ad effringendum carcerem; non verò servum, qui
...Respondet, securum esse instrumentum inani-
...servum verò animatum: Servus itaque (ait)
...carcerem, peccaret, quia converteret ipse rem
...Domino, ut diximus, atque idem, & Domi-
...mittens, & precipiens servo, quod servus
...facere non potest: securus autem sciendo non
...idco, nec qui illum mittit, cum nec sit causa pec-
...nec ipse cooperetur immediate effractioni carceris,
...subscibere.

...quia univrsaliter qui potest ponere finem,
...ut dictum est, adhibere media. At medium
...carcerem, habere meum, vel
...servum adjuvante.
...quia diximus sup. lib. 8. tract. 2. cap. 6. n. 3.
...negare de Lugo citatis ibid. me furari posse,
...non habeo, pro extremo indigente; quod
...ipse licet potest, possum & ego eius proximus,
...pot me tanquam per instrumentum surripit
...extreme indigens; liquidem: Qui per
...per se ipsum facere videtur.
...quia falso supponitur esse peccatum, adjuvare
...carcerem: si enim non est pec-
...pro ipso Reo, nec erit pro adjuvante, publica
...tunc, non patitur iniuste vim, vel of-
...quia in eo casu iuste ille, & consequenter
...nam ut modò vidimus, potestas pu-
...solum ius habet cogendi malefactores ad carce-
...date potest præceptum, seu tollere ius quod

...quod non debet, ut patet ex dictis, & consequenter
...quoad hoc eadem erit ratio de securi illa, & de servo.
...Quartò: Si Reus ex se potest effringere carcerem ob
...sui conservandam, id certe est propter amorem, quem
...sibi ipsi: ergo poterunt eius Pater, & Ma-
...ter, qui una persona censentur cum filio, quisque sa-
...pe magis amat filios, quam seipsum. Et certe quis fer-
...reus negabit Matri posse adjuvare filium (quem mox-
...moriturum timet) ad carceres effringendos, illumque
...servandum: Si Matri id concedis, ergo Patri, ergo fra-
...tri, sorori, amico, ergo cuicumque proximo, qui ex cha-
...ritate movetur ad adjuvandum. Semper autem suppono
...huius in damnum Reipubl. vel vitæ alterius ver-
...gere iniuste non debere, ut ex se patet.

...Pars I.

...quisque habet se defendendi à duris tormentis, &c. Vnde
...colligis, falsum esse, servum illum peccare adjuvando,
...non enim peccat, ut patet ex dictis, & consequenter
...quoad hoc eadem erit ratio de securi illa, & de servo.

...Quartò: Si Reus ex se potest effringere carcerem ob
...sui conservandam, id certe est propter amorem, quem
...sibi ipsi: ergo poterunt eius Pater, & Ma-
...ter, qui una persona censentur cum filio, quisque sa-
...pe magis amat filios, quam seipsum. Et certe quis fer-
...reus negabit Matri posse adjuvare filium (quem mox-
...moriturum timet) ad carceres effringendos, illumque
...servandum: Si Matri id concedis, ergo Patri, ergo fra-
...tri, sorori, amico, ergo cuicumque proximo, qui ex cha-
...ritate movetur ad adjuvandum. Semper autem suppono
...huius in damnum Reipubl. vel vitæ alterius ver-
...gere iniuste non debere, ut ex se patet.

§. III. Advocatus, & Procurator.

1. Quas causas possit Advocatus patrocinari, dixi
...sup. lib. 1. c. 3. §. 7. Rursus ex superioribus lib. 8. tr. 4.
...cap. 2. §. 6. n. 12. colligi potest, An teneatur restituere
...penam pecuniariam, quam Clientis, iniuste defensus sol-
...visset: ut item, An teneatur patrocinari extreme indi-
...genti? sup. lib. 5. c. 1. per totum, nunc ergo dumtaxat ad-
...dendum aliquid est de stipendio ipsi debito.

2. Et primò, quidem prohibetur in iure leg. sumptus,
...de part. & alibi, posse Advocatum cum Cliente loco
...stipendij pacisci de quota parte litis, hoc est, de di-
...dia, vel tertia, vel quarta parte ipsi danda, si lis vinci-
...tur. Ratio prohibitionis fuit, ne per fas, vel nefas Aa-
...vocatus sententiam promoveret. Rursus prohibetur
...ne idem de pretio conveniat cum Cliente post inchoatam
...item, sed vel ante illam inceptam, vel post finitam,
...colligitur ex cap. infames 3. q. 7. Ratio fuit, ne Clientis
...postquam ostendit Advocato sua arma, cogere tur sta-
...re pretio, quòd Advocato libuerit. Ceterum, si nulla
...interveniat fraus, vel fraudis periculum, non existimo
...cum Dian. p. 2. tract. 16. resol. 47. has leges obligare in con-
...scientia, quia fundantur in presumptione fraudum.
...Sicuti autem posse Advocatum post victoriam accipere
...quæ gratis dantur, certum est, ita magnum periculum
...erit, ne non gratis dentur, quando ab Advocato nimia
...solicitudine requiruntur: dabit enim Clientis ex timore,
...ne alias ab Advocato iniuste vexetur.

3. Præterea potest Advocatus accipere integrum sti-
...pendium pro lite promissum, quando promittitur quid
...determinatum pro tota lite ad finem usque, etiamsi
...Clientis eam non prosequatur. Lege Fag. pr. 8. c. 38. Ratio
...est; quia sicuti, qui locat operam suam pro anno, non
...debet suo pretio defraudari, si per ipsum non fiat illam
...ponere, ita in casu nostro. Quando tamen Advocatus
...propter infirmitatem, v. g. non servit, solum meretur
...stipendium pro tempore servitij. Quando item Advoca-
...tus, dum non agit huius Clientis causam, suscipit aliam,
...quam non suscepisset, si priorem fuisset prosequutus,
...compensare debet lucrum, nec, potest gaudere priore
...stipendio. Quando denique Advocatus potius elegisset
...amittere stipendium, & non laborare, quàm contra,
...non valet saltem integrum exposcere stipendium, quia
...quod non laboravit. Vide tamen quoad hoc postremum
...ea, quæ notavi lib. 8. tr. 3. c. 8. §. 3. n. 15.

4. Pari modo iniuste stipendium accipiet, quod solet
...quolibet anno dari, tamen eo anno nullam causam
...Clientis agit, nam (secluso pacto, cui esset standum,
...ipse est paratus advocare, onusque subit respuendi
...adversa partis patrocinium. Si in decursu litis Clientis
...transigat cum adversario, finiaturque lis per trans-
...actionem, licet item Advocatus accipiet deter-
...minatum stipendium promissum pro tota lite; nam
...non stat per Advocatum, ut lis per suos terminos
...non currat. At si non fuerit determinatum pretium
...pro tota lite, sed Advocatus serviat ad ratam anni,
...hanc solum accipiet. Illud de subtractione ex nega-
...tione sui laboris, quod modò dixi, & de suscepiore
...aliam